

**Institucijski projekti Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
2021.-2026.**

Naziv projekta
Katolička crkva i politika
Strateško područje; naslov teme¹
SP: 2. strateško područje: Čovjek kao povijesno biće u društvu, kulturi, politici i crkvenom nauku od ranog kršćanstva do danas NT: Katolička crkva i politika
Voditelj projekta
Izv. prof. dr. sc. Ana Biočić
Suradnici
Prof. dr. sc. Slavko Slišković, KBF Zagreb Prof. dr. sc. Marija Pehar, KBF Zagreb Prof. dr. sc. Josip Šalković, KBF Zagreb Izv. prof. dr. sc. Denis Barić, KBF Zagreb Izv. prof. dr. sc. Lucija Boljat, KBF Zagreb Izv. prof. dr. sc. Danijel Tolvajčić, KBF Zagreb Izv. prof. dr. sc. Taras Barščevski, KBF Zagreb Doc. dr. sc. Iva Mršić Felbar, KBF Zagreb Doc. dr. sc. Daniel Patafta, KBF Zagreb Dr. sc. Jakov Rađa, KBF Zagreb Dr. sc. Tihana Luetić, Odsjek za povijesne znanosti, Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU, Zagreb Dr. sc. Aleš Gabrič, Inštitut za novejšo zgodovino, Ljubljana Ph.D. Andreea Dăncilă, Babeş-Bolyai University, Cluj-Napoca Prof. dr. sc. Mirjana Matijević Sokol Dr. sc. Vlado Mikšić, Povjerenik za kulturna dobra i voditelj Ureda za kulturna dobra Zagrebačke nadbiskupije Maja Petranović, Kršćanska sadašnjost
Trajanje projekta
2023.-2026.
Ukupan iznos troškova projekta Izvor financiranja (SuZg, KBF, NDS, HBK, Provincija...)

¹ Vidi *Strateški program znanstvenih istraživanja 2021. – 2026.*, 5. poglavlje, str. 49-92.

Organizacija tri međunarodna skupa (troškovi smještaja sudionika iz inozemstva, trošak ručka, kave i okrijepe,)

Troškovi tiskanja zbornika radova na engleskom jeziku (troškovi prijevoda radova na engleski jezik, lektura i korektura)

Organizacija okruglog stola (troškovi promotivnog materijala i okrijepe za sudionike)

Troškovi nabave literature

Troškovi sudjelovanja na međunarodnim i tuzemnim simpozijima (troškovi smještaja, putnih troškova i dnevnica)

Izvor financiranja: SuZg, MZO, međunarodne zaklade

Sažetak (metodologija istraživanja; ciljevi; očekivani rezultati)

Unutar zapadnoeuropske katoličke tradicije kojoj pripada Hrvatska glavni cilj istraživača je razvidjeti kako je na praktičnoj razini spojeno teološko učenje, kanonsko pravo i politička praksa. Radi se o istraživanjima koje se provede već više godina i koja su donijela rezultate u vidu znanstvenih djela i održanih simpozija. Osim na razini slučaja Hrvatske i aktivne političke djelatnosti pojedinca svećenika i/ili laika vjernika, istraživanje će se staviti u širi europski kontekst susjednih zemalja. Kako bismo našli odgovor na istraživačka pitanja provest ćemo interdisciplinarno istraživanje u koje će biti uključene razne grane teologije i povijest. Koristit će se uobičajene metode: kritičko – analitička, komparativno – kompilacijska, kritičko- sintetička te interpretacijska. U svrhu pronalaska odgovora istražiti ćemo saborsko djelovanje katoličkih svećenika u Hrvatskom saboru istraživanjem arhivske građe više arhiva te dokumente Učiteljstva od 19. do 20. stoljeća i zaključke/dokumente Međunarodne teološke komisije. Kroz rad Međunarodne teološke komisije utvrdit ćemo današnje djelovanje Crkve i stavove o aktualnim političkim prilikama te razvidjeti političke teme za koje Crkva pokazuje interes. Istražit ćemo i biblijsku komponentu teme, navezanost religijskog odgoja na etičnost i potrebu implementacije potonjeg u moderno društvo. Istraživat ćemo građu Hrvatskog državnog arhiva i Arhiva Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti te periodiku kroz dva saborska razdoblja u drugoj polovici 19. stoljeća. Utvrdit ćemo doprinos svećenika razvoju moderne hrvatske nacije kroz politički rad u Saboru, angažman u različitim temama i (ne)jedinstvo u političkim stavovima. Pojasnit ćemo kanonskopравни okvir djelovanja svećenika u saboru u 19. stoljeću i nepostojanje mogućnosti takvog djelovanja u 20. stoljeću. Utvrdit ćemo provedbu crkvenog prava glede političkog djelovanja svećenika u Hrvatskoj, odstupanja u općem i partikularnom pravu. Cilj je utvrditi u kojoj je mjeri poslanje Crkve danas usmjereno na konkretna politička pitanja na globalnoj razini. Pokušat ćemo odgovoriti i na teološko pitanje o utjecaju teologije riječi na formiranje katoličkih političara. Naime, u svjetlu najnovije socijalne enciklike pape Franje Fratelli tutti, koja govori o politici koju Crkva zagovara, pokušat ćemo odgovoriti na pitanje o izvorima koji mogu potaknuti

političko djelovanje sljedeći najnoviji nauk crkvenog Učiteljstva. Činjenica da su svećenici uz svoj duhovni poziv bili i aktivni političari potiče istraživanje kako su spajali vjerska uvjerenja i konkretne političke prilike, jesu li bili koherentna skupina u saboru, jesu li djelovali u skladu s Učiteljstvom. U okviru povijesno-pravnog istraživanja zadržat ćemo se i na odgojno-obrazovnoj djelatnosti vjeroučitelja u školskom sustavu 20. stoljeća, budući da polazimo od činjenice da je odgojno-obrazovna djelatnost usko povezana s državnim politikom određenog razdoblja. Utvrdit ćemo doprinos katoličkog vjeronauka odgoju zrelih i odgovornih građana i kako teologija riječi

može utjecati na formiranje katoličkih političara i koja je uloga Božje riječi u oblikovanju političkog imaginarija katoličkih političara. Različitim aktivnostima, u koje planiramo uključiti širu javnost, jačati i promicati njegovanje političke kulture za dobrobit zajednice i čovjeka te ulogu Fakulteta kao vodeće znanstvene institucije koja je i socijalno angažirana.

Kroz projekt planiramo u prvoj godini najprije provesti detaljna istraživanja. Potom planiramo svake godine održati znanstveni simpozij sa sudionicima iz inozemstva te objaviti zbornik radova kod uglednog međunarodnog izdavača. U trećoj godini javno ćemo se angažirati kroz okrugli stol sa sudionicima različitih profila (povjesničari, teolozi, političari, publicisti i društveno angažirani pojedinci) kako bismo podigli svijest o političkoj kulturi te utjecaju Crkve i njezina učenja na politička zbivanja kroz povijest i u sadašnjosti. Pritom ćemo nastojati uključiti studente i etablirati Fakultet kao vodeću instituciju na ovom području. Uz navedeno pojedini članovi istraživačkog tima planiraju objaviti pojedinačne radove s novim otkrićima istraživačkog tima u renomiranim časopisima. Također, planiramo diseminaciju rezultata istraživanja na kongresima u inozemstvu (planirano sudjelovanje na kongresu Američkih povjesničara i na kongresima u organizaciji The Ecclesiastical History Society London i The Society for Global Nineteenth-Century Studies).

Ključne riječi

crkvena povijest, teologija, parlamentarna povijest, moderno doba, povijest obrazovanja, kanonsko pravo, Međunarodna teološka komisija, teologija riječi.

Ostvareni rezultati

I. Knjige:

Aleš Gabrič, *U sjeni politike: opozicija komunističkoj vlasti u Sloveniji nakon 1945. godine*, prevela Anita Peti-Stantić, Zagreb, 2021.

II. Uredničke knjige:

Krize, sukobi i solidarnost u perspektivi crkvene povijesti (od srednjeg vijeka do suvremenosti). Zbornik radova sa V. Kongresa hrvatskih povjesničara, Zadar, 6. – 9. listopada 2016. godine, (ur. Ana BIOČIĆ), Zagreb, Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu / Kršćanska sadašnjost, 2021.

III. Znanstveni radovi:

1. Ana Biočić, Prilog povijesti Katoličkoga bogoslovnog fakulteta. Uloga Vilima Keilbacha u očuvanju Fakulteta 1952. godine, *Bogoslovska smotra*, 91 (2021), 1; 15-30
2. Ana Biočić, Narodno liberalna stranka i izbori za Hrvatski sabor 1871. godine, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti* 38 (2020.), str. 147-180, izašao 2022.
3. Iva Mršić Felbar - Ana Biočić, Doprinos poznavanju života i znanstvenoga djelovanja Vilima Keilbacha, *Kroatologija: časopis za hrvatsku kulturu*, 13 (2022.) 1-2 str. 103-115
4. Ana Biočić, Solidarnost katoličkih svećenika u Hrvatskom saboru 1868. – 1871. godine, *Krize, sukobi i solidarnost u perspektivi crkvene povijesti (od srednjeg vijeka do suvremenosti)*, *Zbornik*

- radova sa V. Kongresa hrvatskih povjesničara, Zadar, 6. – 9. listopada 2016. godine, (ur. Ana Biočić), Zagreb, Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu; Kršćanska sadašnjost, 2021., 59-74
5. Ana Biočić, Stav Katoličke Crkve prema političkim zbivanjima u vrijeme bana Khuen-Hèdervàryja (1883.-1903.) kroz Katolički list, *Nova et vetera – Crkva, Kvarner i kultura. Zbornik u čast izv. prof. dr. sc. Franje Velčića u povodu 65. godine života*, (ur. Marko Medved), Zagreb, 2021., 49-66. (koautorica Elizabeta Varjačić)
6. Iva Mršić Felbar, (Ne)mogućnost eshatoloških implikacija na politiku, u: *Nova prisutnost* 19 (2021.) 1, 5-18 (u koautorstvu s Ivanom Glavinićem)
7. Lucija Boljat, Doprinosa Ferdinanda Belaja razvoju kanonskoppravne znanosti u Hrvatskoj, u: *Croatia Christiana periodica*, 46 (2022), 90; 121-133

IV. Znanstveni skupovi:

- organizacija znanstvenog skupa *Crkva i politika* koji će se održati 25. svibnja 2023. i u kojem sudjeluju članovi projektnog tima uz vanjske suradnike iz inozemstva

1. Ana Biočić, Nadbiskup Franjo Kuharić i „Žalosni Božić“ 1971. – Hrvatsko proljeće u njegovim dnevnicima, znanstveni teološki simpozij „Život i djelo kardinala Franje Kuharića“, Zagreb, 1. i 2. srpnja 2022.
2. Ana Biočić, *Racial Laws and the Catholic Church in the Independent State of Croatia, 1941–45*, izlaganje održano na međunarodnom znanstvenom skupu *135th Annual meeting of American Historical Association* održanom u New Orleansu od 6. do 9. siječnja 2022. Organizator skupa: American Historical Association
3. Ana Biočić, *The impact of social-political circumstances on the position of theology as science. Case-study: priests as rectors of the University of Zagreb and professors of the Catholic Faculty of Theology at the University of Zagreb*, održano na međunarodnom znanstvenom skupu *Teologija, znanost i obrazovanje / Theology, science, and education* održanom u Zagrebu 26. studenoga 2021. Organizator skupa: Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu